

VAS ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára: **A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Országos Szövetségének Hivatalos Közlönye** Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59. (volt Magyar-utca) — Telefon 484.
Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei, negyedévre 15 L, egyes szám 5 L. Megjelenik minden hó 1-én

A Resica-Művek a politikai harcok forgatagában

A történelmi materializmus tanítása szerint a gazdasági viszonyok a társadalmi rend alapjai. A gazdasági hatalom meghódítására való törekvés képezi tehát a társadalmi harcok célját. A munkásság ezen a tudományos marxista alapon építette fel eszméjét és ennek szellemében és érdekében folytatja osztályharcát. Am nem szabad azt hinni, hogy csak a munkásság harcol a gazdasági hatalomért. A polgári pártok között is folyik ilyen harc a gazdasági hatalomnak egymástól való elvételére, főleg azoknak az államoknak polgári pártjai között, amely államokban még nem alakult ki a polgári pártoknak az a rétege, amely kimondottan az ipari kapitalizmus alapjára építi fel hatalmát.

Naivitás lenne azt hinni, hogy a nemzeti-parasztpárt csupán azért akart kormányra kerülni, hogy ottlével megvalósítsa azt a népboldogító programját, amelyet tíz éven át hangoztatott. A program csupán azt a célt szolgálta, hogy a néptömegek segítségét megnyerje ahhoz, hogy azok a hatalomra segítsék. A kormányhatalomra azonban nem azért volt szüksége, hogy a nép javát szolgáló politikát folytathasson, hanem azért, hogy a politikai hatalom birtokában könnyebben és eredményesebben kaparinthassa meg azt a gazdasági hatalmat, amely a liberálisok monopóliumát képezi.

Mihelyt a nemzeti-parasztpárt kormányra került, ezt a célt szolgáló politikáját indította meg és azok a különböző gazdasági-törvény módosítások és új törvények, amiket megszavaztatott, csak arra szolgáltak, hogy a maga javára fordítsa a gazdasági-hatalom szekerét. Ezeknek a politikai harcoknak került a forgatagába a Resica-Művek is, mint olyan, amely a romániai nehézipar egyik legszámottevőbb ipari vállalata.

A Resica-Művek hatalmas ipari-birodalmat képeznek. A kétszázhuszezer hold területen elterülő vállalat, a szénbányák, az erdőkitermelési üzemek sokaságával rendelkezik, amellyel, hogy vasöntődével és Resicán a legmodernebb ipari üzem van. Németbogsántól kiindulva amerre szem ellát a havas bérceken elterülő erdők, a hegyek alatt elterülő bányák, a lapályokon terpeszkedő üzem-kolosszusok mind-mind a Resica-Művek tulajdonát képezik és gazdasági hatalmát mutatja.

Ezt a gazdasági hatalmat, amely a munkásságmányolás utján óriási nyereséget: osztalékot és részvényértéket jelent, amellyel a prolektársak és politikai szolgálk hadának elhelyezkedését biztosítja, ezt a gazdasági hatalmat megkezdtek a liberálisok annak idején a kezébe kaparítani. Minthogy azonban ezt nem lehetett és a polgári etikett és a „magántulajdon érinthetetlen szentsége” következtében úgy megkaparítani, hogy egyszerűen elvegyék, ezért a politikai hatalom birtokában, alkotmányos színezetet adtak nekik a Resica-Művek ellen megindított rablóhadjárataiknak. Törvényi szavaztattak meg: A nacionalizálási és a kommercializálási törvényeket, amelyeknek elsője módot adott a Resica-Művek elleni hegemoniára.

Valójában a liberálisok nem rendelkeztek a vállalatnál a részvénytöbbséggel. Mindössze csak tíz százalékával és a részvénytöbbség a Bodenkreditanstalt birtokában volt. Mégis az irányítás, a vezetés a liberálisok kezében volt a vállalatnál az történt, amit ők akartak. A kis részvényérdekeltségük mellett ezt azzal magyarázták el, mert egyrészt a törvény szerint a részvénytöbbséggel kellett volna rendelkezniük,

másrészt csupán úgy biztosították a Resica-Műveknek állami megrendeléseket és egyéb kedvezményeket, ha a vállalatnál minden akarattuk érvényesül.

A Bodenkreditanstalt, amely ily alapon is megtalálta a számításait nem tett ellenvetést, amikor a liberálisok egyik állást a másik után kreáltak, amelyekbe horribilis fizetésekkel ültették be embereiket, mert a liberálisok gondoskodtak arról, hogy ez a rendszer ne csökkentse az évi tiszta nyereséget, amit azzal értek el, hogy a legborzalmasabb munkáskizsákmányolást honosították meg. S amikor a munkáskizsákmányolás minden raffinéria sem tudta rentabilissé tenni az üzemet, iparpártolás és egyéb cimeken juttattak illegális javadalmazást a vállalatnak.

A gazdasági helyzet állandó rosszabbodása és a liberálisok ész és logikanélküli rendszerelensége a vállalatnál, az utóbbi években mégis csak válságba sodorta a vállalatot minden állami protekcionizmus mellett. Ezt főleg az idézte elő, hogy a Resica-Művek kizárólag az állami megrendelésekre támaszkodtak és a minden szakértelem híján lévő vezetőség nem is erőltette magát, hogy magán és esetleg külföldi rendeléseket kapjon a vállalat. Ennek ellenére is a vállalat még hosszú időn át vegetált volna, ha közben két esemény nem következik be.

Az egyik esemény az volt, hogy a nemzeti-parasztpárt került uralomra, amelynek első teendője volt a Resica-Művek ellen megindítani hadjáratát főleg azzal, hogy a minimálisra redukálta az állami megrendeléseket, amelyeket inkább a külföldön eszközölt. Ehhez járult azután a másik és végső csapás: a Bodenkreditanstalt bukása. Ezt a pénzügyi vállalatot a Rotschild-csoport vette át.

Ekkor utazott Stirbei herceg a vállalat megbízásából Bécsbe, hogy a megbukott bank tulajdonában lévő részvénytöbbséget Rotschild a liberálisokkal egyetemben tartsa meg. A Rotschild csoport érdekszférájába azonban több külföldi vasmű tartozik, virágzó és rentabilis és így nem mutatott hajlandóságot a Resica-Műveknél megmaradni. Terve ezután megmáshatatlanná vált, amikor tudomására adták, hogy ha az érdekeltségről nem mond le, úgy az

állam nemcsak hogy visszavonja összes megrendeléseit, hanem azonnal megkezdi a munkálatokat, a már azelőtt tervbe vett állami vasmű létesítésére Kiskapus környékén.

Rotschild erre végleg visszavonult, a liberálisok hoppon maradtak és a Resica Művekhez bevonult Aussnitt a kormány bizalmi embere, több ipari vállalat szerencsés tulajdonosa és főrésztvényese. Aussnitt bevonulása azt jelenti, hogy a Resica-Művek teljesen kicsuszták a liberális érdekszféra alól és a nemzeti-parasztpárt érdekkörébe kerültek. Ennek tudható be, hogy a kormány már intézkedett aziránt, hogy a vállalat állami megrendeléseket kapjon.

Felvetődik a kérdés, hogy mit várhat a munkásság az új érdektársaságtól? Egészen bizonyos, semmi jobbat az azelőtti állapotoknál. Föltevéstünk az, hogy amennyire ismeretes előtünk Aussnitt, befogja vezetni a racionalizálásnak azt szokásos módszerét, hogy nagy munkáslétszám leépítésével, csupán egy bizonyos munkáskontingenst fog megtartani, melyet az utolsó veritékceppig fog kisajtolni. Valószínű, hogy a többi alkalmazottak leépítése is bekövetkezik, egy másik részének pedig kicserélése fog megtörténni, mert a nemzeti-parasztpártnak is megvannak a protezsáltjai, akik türelmetlenek s már alig várják, hogy a mézes köcsöghöz jussanak.

A munkásság helyzetének kialakulását az új érában szemléltetően ezzel az anekdotával lehetne jellemezni: Egy embert valami okból kifolyólag büntetésből odakötöttek egy fához. Az ember meztelen testét ellepte a szunyogok raja. A jólelkű bíró ezt látva, odaállított egy embert azzal a megbizással, hogy a szunyogokat hessegesse le testéről. Amikor azonban egyik részét lehessegette, ujak szálltak a testére. A megbüntetett egyén egyszer csak azt kérte, hogy ne kergessék el a testén lévő szunyogokat. A kérdésre miért, ezt felelte: Azért, mert akik rajta voltak, azok egy bizonyos idő múlva jólaktak és nem csipik annyira testemet, mint a mindig újra és újra rája szállók, akik kiéhezettek. Ugy lesz a Resica-Művek munkásságával is. A nemzeti-parasztpárti kiéhezett szunyogok jobban, mohóbban fogják csipni a robothoz kötött munkásságot. Ezen csupán egy segíthet: az, hogy a Resica-Művek nagy birodalmában ne legyen egyetlen egy szervezetlen munkás!

Az UDR. munkásságának kerületi konferenciája

Nő a munkanélküliség! — Feszül a helyzet!

Január hó 13-án kerületi konferenciára jöttek össze Resicán az UDR. művek érdekkörébe tartozó munkásság szakszervezeteinek a kiküldöttei. Mélyreható okok tették szükségessé a konferencia megtartását. Az általános zilált gazdasági állapotok, az ebből származó és mindinkább fokozódó munkanélküliség és nyomor, valamint az óriási problémával szemben a kormány részéről történő passzív magatartás arra indították az UDR. vállalatainál dolgozó hatalmas tömeg vezetőit, hogy megtárgyalják a sürgős teendőket.

A régi rómaiak rendszerében kenyeret és cirkszt kért a nép. A jelen társadalmi rendben a munkásság kenyeret avagy munkát kér. És a kormány vagy nem tudja, vagy nem akarja teljesíteni sem az egyiket, sem a másikat. Akár az egyik, akár a másik eset álljon fenn, egyik sem enyhíti a kormánynak ebben a tekintetben tanúsított bűnösségét.

A szakszervezeti vezetők a kérdés nagy horderejénél fogva, a bekövetkezendő eseményekért elhárítják a felelősség ódiáját. Most a kormánynak a sor! Vagy teljesíti a konferencia határozatait az utolsó 24. órában, vagy pedig engedi tudatosan, vagy tudatlanul olyan események bekövetkezését, amelyek földrengés-szerűen megrázkodtathatják az egész országot.

A konferencia lefolyásáról a következőkben számolunk be:

Az UDR. művekhez tartozó munkásság szakszervezeteinek kiküldöttei az alábbi helységekből jelentek meg a konferencián:

Anina, Domány, Szekul, Vaskó, Dognácska, Ferencfalva, Boksánybánya és Román-Bocsa.

Részvevtek még a konferencián Mirescu és Germán képviselő elvtársak.

A resicái műveknél foglalkoztatott munkások számát az elmúlt évben 7200-ról 5300-ra szállították le. Aninán a múlt évi 4400 munkással

szemben ma csak 3700 ember dolgozik. Csupán Resicán több mint 400-ra rug a munkanélküliek száma.

Mirescu és Germán elvtársak foglalkoztak az ország általános gazdasági helyzetével és párhuzamot vonva az ország és a resicai helyzet között, azokat a következtetéseket vonták le, hogy a munkásság megalapozta a kormány halogató politikáját.

A konferencia kiküldöttjei komoly mérlegelés alá téve az adott helyzetet, a munkanélküliség ügyében a következő határozatot hozza:

Az UDR. vállalatainál dolgozó munkások, a fent jelölt helységekből megjelent kiküldöttiek január hó 13-án megtartott rendkívüli konferencián mérlegelve a nagyarányú munkanélküliségből eredő nyomasztó helyzetet, a következő lépések megtételére kéri fel a kormányt:

1. A munkanélküli segély azonnali törvényes bevezetését, amint az minden ipari államban megvan.

2. Amíg a munkanélküli segély törvényerőre emelkedik, a kormány szavazzon meg egy sürgős segélyt a miniszterelnök költségvetéséből és köteleztesse a városok és megyei hatóságok is, hogy költségvetéseikből nyújtsanak megfelelő segélyeket.

3. Ugy az állam, mint a községek által eszközölt külföldi megrendelések azonnal vonassanak vissza és szüntessék be.

4. Külföldi munkások bejövételének megakadályozása ott, ahol az ipar megfelelő munkával rendelkezik.

5. A közmunkák azonnali megindítását eszközölje a kormány.

6. A kormány politikájában az ipar racionalizálása, mint lényeges tényező szerepel. A Resica-vidéki munkásság, mint a termelés legfontosabb tényezője megkívánja, hogy e kérdésben teljes befolyást nyerjen.

7. Tekintettel arra, hogy az eddig alkalmazott racionalizálási módszerek csak kellemetlenségeket okoztak a munkásoknak, a konferencia követeli, hogy a jövőben előforduló kérdésekben a munkásság bizalmiférfiát is avassák be, hogy ezáltal elkerülhetők legyenek ama intézkedések, amelyek a munkásság érdekeire nézve káros hatással lennének. Ezért a konferencia egy üzemi tanács megalakítását javasolja és kéri a kormányt, tegyen intézkedéseket az UDR. igazgatóságánál ennek elfogadására.

8. A konferencia felhívja a kormány figyelmét arra, hogy minden kérelem olyan akciók lefolytatására vezetne, amelyért a munkásság vezetői elhárítják magukról a felelősséget.

Távirat a kormánynak

A miniszterelnöknek, valamint a munkaügyi miniszternek az alábbi táviratot küldték a konferencia résztvevői:

Az UDR. vállalatainál dolgozó munkások kiküldöttjei január 12-én megtartott konferencián megtárgyalva a tömeges munkáseleccsel járó következményeket, kérjük a munkanélküliek anyagi támogatására vonatkozó sürgős lépések megtételére.

Bármilyen kérelem olyan akciók lefolytatására adnak alkalmat, amelyek veszélyesek lehetnek.

Az esetben, ha a munkanélküliek támogatására nem tételnek meg a sürgős lépések, a szakszervezetek vezetői elhárítják magukról a következményekből származó felelősséget.

A szakszervezeti mozgalom egyévi uttörő munkája a Prahova-völgyében

A prahova-völgyi petróleumszondák rab-szolgái is ébrednek. A hatalmas petróleum-tökének több mint harmincezer proletárkéz jut-tatja felszínre a nyersolajat, hogy munkájuk nyomán a nemzetközi petróleumtöke láthatatlan urai évente milliárdos profitot osztogathassanak szét maguk között. Szövetségünknek jutott a feladat, hogy a háboru előtti szociálista mozgalom számára szinte megközelíthetetlen munkássereg között elhintse a szervezkedés eszméjét. A petróleumforrások hatalmas urai értették a módját, hogy az „izgatókat” távolítsák munkásaiktól, nehogy azoknak eszébe jusson részt követelni munkájuk hasznából. A Prahova-völgyében a csendör volt az ur, de rajtuk kívül egész sereg spicli élőködött a szociálisták eszméjének közelgő veszedelméből, akik a békétlenkedőket, az utkeresőket csendörkékre juttatták.

A Prahova-völgyében a szakszervezeti mozgalom építőmunkája 1929 január 1-én kezdődött meg. Szövetségünk egy évvel ezelőtt Ploestben titkárságot szervezett. A szervező és agitációs munka irányításával a háboru előtti romániai szociálista mozgalom egyik törhetetlen harcosát, Vasilescu Stefan szaktársat bízta meg. Vasilescu szaktárs egymásután járta be a hatalmas petróleummezők munkáskolonijait, hogy a petróleummunkások tizezreit megismertesse a modern szakszervezeti mozgalom és a szociáldemokrácia alapelveivel. Az eredmény nem-sokára mutatkozott is.

Az első helyicsoport Ploestben alakult meg.

Utána a câmpinai „Steaua Româna” hatalmas petróleumvállalat munkásainak egyrésze szervezkedett. Ezután sorra következtek a moreni és misleai szervezetek megalakítása. Továbbá az azugai tüveg és a busteni papirgyári munkások vegyipari csoportjai. Egy évi szervező munkának az eredménye az, hogy a Prahova-völgyében az év végén a szociáldemokrata szervezet munkások száma 4390.

A romániai petróleumiparban 1926 évről szóló statisztikai adatok szerint összesen 29.834 munkás dolgozik, akik mellett még a társaságoknak 2489 tisztviselő és mérnök alkalmazottja van. A 29.834 munkás között 5682 tanult szakszemélyiség van, akiknek többsége a vasipari szakmához tartozik. Az első évben tehát a szakszervezeti agitáció az összes munkások 14,2 százalékanak a megszervezését eredményezte.

A vállalatok igazgatóságai sem nézték öblt kezével a szervező munkát. Az első időkben a vezetőségi tagokat és bizalmikat azonnal elbocsájtották, és akkor még a szervezett munkásoknak nem volt elég erejük ahhoz, hogy megvédjék a harcos társaikat. Egyes helyeken a tökések terrornak sikerült megfélemlíteni a munkásokat, de négy helységben az igazgatóságok minden erőlködése ellenére gyökeres vertek a szakszervezetek, hogy tovább sugározzák a szociálista eszmét és a szervezethez rejlő erőt.

A rövid egyeztető alatt a szakszervezetek megalakítása nyomán konfliktusok is keletkeztek. Egy év alatt 9 petróleumvállalatnál munkakonfliktus keletkezett amelyekben körülbelül 5000 munkás vett részt. 2 konfliktus közbejött megegyezéssel megkötött kollektív szerződés eredményezett, 7 konfliktus döntőbírság elkerült, amelyek közül 3 még mindig nincs befejezve. Békés megegyezéssel kollektív szerződést kötött a „Columbia” és a „Foracă Românească” vállalatok. A Columbiánál a nagyobb és kisebb fizetések arányosan 10–25 százalékos, a Foracánál ugyanilyen módon 16–20 százalékos bérjavítást értek el a szervezett munkások. Azelőtt havi 2000 leig terjedő büntetéseket is kiszabtak a munkásokra, ami a kereset 50 százalékát tette ki, a kollektív szerződés ez is szabályozta és a büntetések maximumát 10 százalékra szállították le. Ideiglenesen rendezték a kollektív szerződések a lakásproblémát is, úgy hogy akiknek a társaságok lakást nem adhattak, 15 százalék lakbér pótlékot adnak. A társaságok a kollektív szerződésben kötelezték magukat a törvényben biztosított 30 napos terjedő szabadságidő folyosítására. A „Steaua Româna”, a „Astra Româna”, a „România”

Tudnivalók a gazdaságtanról

V.

A felfedezések kora és a közgazdaság fejlődése

Mialatt közgazdasági téren a céhek már nem bizonyultak eléggé alkalmasoknak a termelésre és belső összeomlásuk elkerülésére olyan korlátokat állítottak fel a mesterlegényeknek, ami viszont elkerülhetetlenné tette a harc kitörését egymás között, addig rendkívüli nagy változások történtek földrajzi téren, amelyek végleg megvetették alapját a modern közgazdaságnak. Elkövetkezett tudniillik a felfedezések kora. Így mindenképpen Amerika felfedezése, majd ezt követően Afrika és India stb. felfedezése. E felfedezések egy csapásra megváltoztatták az egész közgazdasági rendszert. A felfedezett világrészekről részben eddig nem ismert termékeknek az európai kontinensre való behozatalát tették lehetővé, részint olyan nyersanyagokkal rendelkeztek, amelyeknek feldolgozása csak a fejlődésnek valamelyes fokán álló európai ipar tett lehetővé. Megindult tehát az új világrészek kiaknázására induló hajszák. Az elhódított gazdasági termékek és természeti kincsek az európai kereskedelem kezében összpontosultak, ahol felfalmozódtak és átalakultak tökévé, mellyel azután lehetővé tételtek a kapitalista termelőrendszer megalapozása.

Az új világrészek az európai iparcikkek terjesztésére a legjobb felvevő piacnak bizonyultak. Csakhogy a gazdasági rendszernek eddig fennálló formái teljesen lehetetlenné tették az új világrészek szükségleteinek kielégítését is. Szükségesnek mutatkozott tehát, hogy a zártjellelű gazdasági rendszer megszabadiassék szűk korlátaiktól

és megszüntessék az a patriárkális rendszer, melyet a céhrendszer honosított meg mester és segéd között. Mivel a közöttük fennálló harmoniát amúgy is megbontották a viszonyok, amelyek kitermelték egész seregét azoknak a segédeknek, amelyeket a céhek már nem tudtak foglalkoztatni, nem kellett egyebet tenni, mint a termelés zárt jellegét kiküszöbölni, ami meg is történt. Erre a célra rendelkezésre állott már a tőke és rendelkezésére állott a munkaerő is. Az átalakulás csupán abban állt tehát, hogy nem megrendelésre és nem egy bizonyos terület lakossága szükségleteinek megfelelő mennyiséget lehessen termelni, hanem mindeme korlátoktól függetlenül tömegtermelést lehessen elérni. És a termelőrendszernek ez az átalakulása meg is történt.

A tőke birtokában levő egyének felfogadták a munkanélkülivé lett segédeket. Mivel ezeknek amúgy sem volt reményük ahhoz, hogy mesterekké legyenek, szívesen fogadták, hogy munkához juthatnak. Így alakult ki

a szabad bérmunkások

óriási serege, amely az idők során kibővült egyrészt a felszabadított jobbágyoknak ama részével is, akik földlőségessé váltak a mezőgazdasági termelésben, továbbá a főleg árvaházakból kikerült gyermekekkel, akiket egyik-másik iparágra betanították, kiképezték. És kezdetét vette az ipari termelés korlátlan méreteivel és nem csupán ismert piacok részére, hanem olyan ismeretlen piacok részére is, amelyeket a kapitalistáknak termékeivel, termékei részére csupán azután kellett s lehetett meghódítani. Így alakult ki a kapitalista termelőrendszer.

Még fokozta a kapitalista termelőrendszer

korlátlanágát a gőzmozdony feltalálása, amely egyrészt lehetővé tette az addig primitív üzemi hathatósabb modernizálását s ezáltal a többlettermelést és lehetővé tette az ipari piacok gyorsabb, biztosabb és kevesebb fáradsággal való elérését. Amikor pedig egymásután lettek megszerkesztve a különböző munkagépek és munkaszerszámok és a termelés érdekében hasznosították továbbá a gőzhajót, mely az áruszállítást lehetővé tette az egész világra, végleg megalapozódott az a termelőrendszer, amely napjainkban fennáll. Vagyis a technika fejlődése előidézte az ipari forradalmat.

A kapitalista termelőrendszer lényege

A termelőrendszer kialakulásának megismerése és összefüggéseinek áttekintése után eljutottunk ahhoz a termelőrendszerhez, amelynek mi, szabad bérmunkások is áldozat vagyunk. S akik azt hiszik, hogy a proletáriátusnak a helyzete csak ma olyan, amilyen, na tévedésben van. A kapitalizmus vérben és szennyben fogantatott és ez kíséri végig egész életét és alighanem abba a vérbe és szennybe fofolefulni is, amelyből kialakult. A kapitalizmus kezdeti stádiumában a kizsákmányolásnak már hajmeresztő borzalmi vannak. S a kapitalista nem tesznek különbséget e tekintetben felnőttek és gyermekek között. Hét-nyolc éves gyermekek dolgoztatnak 14–20 órán keresztül úgy, hogy azok a munkagépek mellett holtan rognak össze. Marx „Tőke” című művében hivatalos adatok alapján megrázóan írja le a kizsákmányolás e borzalmait, szintugy Engels is „Die Lage der Arbeiter den Klassen in England” című munkájában.

(Folytatjuk).

